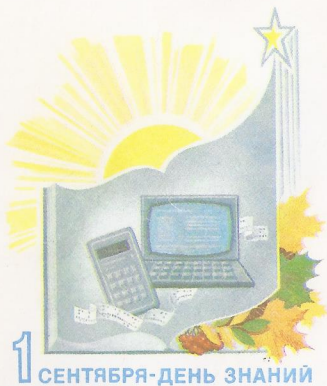

devert 05-04-10 → 6

Куда

м. Київ-54,
вул. Скалова, 52
кв. - 38

Кому

Мамвру Володимир
Антонівичу

Индекс предприятия связи и адрес отправителя

317710 Кировоградская обл.,
м. Долиноска,
вул. Пролетарская,
блд. - 36
Проценкоу Т. В.

252054

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Образец написания цифр индекса:
Внимание!

© Министерство связи СССР, 1988
13.05.88. 88191. Цена 6 к. Художник В. Хмелев

ПРОСЬБА ПОЗДРАВИТЕЛЬНЫЕ ИНОГОРОДНИЕ ПИСЬМА
ОТПРАВЛЯТЬ ЗАБЛАГОВРЕМЕННО

Изготовлено на Ряжской ф-ке Гознака

140

Шановний Володимире Антоновичу!
Проглядаю повідомлення в газеті „ЛУ“ і
надаю Вам свої сірні стовари „Поплати-
мися життєм“ для створення „Народної
книжки пам'яті про голод 1932-1935 років
на Україні.“

Даний матеріал, правда створено,
був надрукований у нашій райгазеті
„Шляхом Ілліча“ а в обласній газеті „Кірово-
градська правда“, куди з текстом його надіслав,
допомогло у публікації відповісти...

Можливо даний матеріал, а він цілком
правдивий і підтверджуваний свідками, і
Вам не відійде, то прошу друкувати
повернути.

Дай щастини Вам у благородній
справі! З великою повагою -
25.11-89р. учитель-предметник української
моя адреса: 317710. Кіровоградська обл.,
м. Доминська,
вул. Пролетарська, 36
Проценку Івану Сергійовичу

ПОПЛАТИЛИСЯ ЖИТТЯМ

/ Спогади про трагічні події 30-х років /

15 серпня 1930 року, після закінчення семирічки і трьохмісячних педкурсів, на які був мобілізований Долинським райкомом комсомолу, Долинський райвно призначив мене працювати завідувачим новозапланованої 8-Олександрівської однокласкової початкової школи Федоро-Шулічинської сільради на Дніпропетровщині. По чотирьох поселаннях даної сільради, діти з яких мали навчатися в цій школі, залучив я до навчання в комбінованому I і II класах 35 дітей, які, чекаючи відкриття школи, ніде не навчалися. Почав заняття я з дітьми у другій половині хати розкуркуленого, за зібраними у колгоспників столами та ослонами, бо спеціально виділене куркульське приміщення для школи, було ще недообладнане.

Колишній колгосп "ХТЗ" /нині колгосп ~~ХТЗ~~ ім. Фрунзе Долинського району на Кіровоградщині/ створено в грудні 1931 року із п'яти колгоспів, що були раніш створені по населених пунктах сільради /нині с. Новоолександрівка/. Назва колгоспу була приурочена пуску Харківського тракторного заводу. Головою правління колгоспу "ХТЗ" було обрано колишнього бідняка Сопільняка Олімпія Лук'яновича, який до цього очолював новоолександрівський колгосп. Замісником голови став Карпець Григорій, бухгалтером ~~Хрипун~~ Хрипун Яким Євдокимович – обидва з восьмоолександрівського колгоспу. Решта голів та рахівників об'єднаних колгоспів стали бригадирами та обліковцями по своїх населених пунктах.

На мене – єдиного вчителя і комсомольця на території даного колгоспу – присільрадівська комсомольська організація поклала повну відповідальність за громадську і культурно-масову роботу. Тому я після уроків більше бував у колгоспі чи бригадах ніж дома чи в школі. Столувався й жив я в одній кімнаті з сім'єю бухгалтера колгоспу Хрипуна: не було нам часу, як планували, обладнати для мене окремої хатини. А в інших сім'ях, недалеко школи, квартири із столом знайти не зміг: всі жили в одних кімнатах і бідно харчувалися: рідко в кого залишилась корова після колективізації. Хрипун корову тримав, мав бджол, птицю, вирощував городину на присадибній ділянці до річки. Правда, всьому цьому встигала давати лад працююча його дружина Оксана Павлівна. Вона, хоч була із ~~цеї~~ сім'ї розкуркулених, а до мене ^{колгоспника} відносилась, як до сина. *Тим більше то*

важав і я Хрипунів, а їх дітей - Альошу, Мишу й маленьку Лиду-просто любив, як рідних. Яким Євдокимович був чоловік грамотний, розумний і майстер на всі руки. Він багато допомагав мені, разом з іншими батьками, в дообладнанні приміщення школи.

Хоч колгосп і збільшився разів у п'ять і значно зменшилося в ньому керівників, проте з роботами він справлявся. Люди по бригадах працювали старанно, із надією, як їм тлумачили, що коли, мов, виростять кращий урожай у бригадах, то більше одержуть і на трудові. Та вийшло по іншому. Хоч урожай у 1931 році був і середнім, а в кінці року колгоспники одержали на трудові декілька десятків копійок та по 300 грам зерна. Решту зерна, в т. ч. посівмат і фураж, було вивезено, як говорили, аби тільки "доконати хлібоздачу".

В кінці зими 42-го колгосп вимушений був брати у придорога ~~в~~ держави посівну й харчову суду і привозити її з елеватора кінцями у весняне бездоріжжя - загнали зовсім і так слабеньких коней. Весняні роботи затягнулися, бо й озимина на душовках треба було підсівати: латками вимерзла. А тут ще й дощі випали несвоєчасно - ~~зерно~~ ^{зерно} ~~залишилося~~ ^{припало}. Від недоїдання люди почали підпихати...

Правління колгоспу вирішело: поранше підкосити на окраїнах парової озимини воскової стиглості, змолотити, підсушити й змолоти на муку, яку використати на спільне харчування працюючих колгоспників, трактористів і частину продати на ринку, бо в колгоспній касі грошей давно вже не було. На засіданні правління, коли вирішувалося питання про продаж муки на ринку, ми з бухгалтером Хрипуном не були: хворіли малярією. В мене були її приступи через день, після обід, тому я встигав закінчувати заняття в школі. А Євдокимовича трясла вона щоденно, тому він у контору тільки навідувався, щоб дати завдання своєму помічникові, якого тільки призначили.

Поки пшеницю косили, молотили і змолоти на муку, в газетах опублікували, так званий, закон від 9-го липня 1932 року, в якому примірно значилось: заборонити будь-яку витрату зерна в колгоспах до повного виконання ними хлібоздачі. Порушники цього, мов, будуть суворо покарані.

Половину цієї ^{залишки} муки ~~використали~~ ^{залишки} на спільне харчування, а пудів 40,

як тоді ще говорили, продали на ринку - сталося ^{це} днів через два після опублікування згаданого закону. Спочатку по цій справі приїхав слідчий з району. Перевірив правильність прихідних і вибуткових документів на муку й оформив справу в районний суд на комірника Курищенка, який видав муку на продажу не по бухгалтерській накладній, а по комірній відомості, бо ^{бухгалтер,} ~~комірнику~~ мов, хварів, голова погодився на це. Суд визнав Курищенка винним і осудив його на два роки ув'язнення. Спочатку Курищенко ніби змирився з вироком, а коли ув'язнили, то підняв клопотання перед урядом про притягнення до відповідальності членів правління та його голову Сопільняка, як порушників закону від 9-го липня. Доречно нагадати, що після відбуття ув'язнення сам Курищенко оправдувався, ніби його підмовив на подачу такого клопотання його захисник, який, взявши добру взятку, не зміг його захистити на суду тільки ⁴ тому, що, мов, голова колгоспу й на суд не приїхав.

Та як не було, а цією справою зайнялася Дніпропетровська обласна прокуратура. І це не випадково: 7-го серпня 32-го року, майже через місяць після виходу згаданого закону, вийшов другий закон по охороні соцвласності, написаний, як пізніше говорили, самим Сталіним. В ньому за розкрадання колгоспно-кооперативної власності вводилась вища міра покарання - розстріл, або не менше 10 років ув'язнення з конфіскацією майна і з заперетом амністій.

Незабаром арештували, вже виключеного з кандидатів партії, голову колгоспу О.Л.Сопільняка, бухгалтера Я.Є.Хрипуна, члена правління Сопільняка Тихона та виключених з членів партії, голову сільради Захарова Григорія і слідчого по справі Курищенка. Десь в листопаді 1932 року їх судила виїздна обласна судова колегія. Три дні у приміщенні Федоро-Шулічинської семирічної школи йшов суд. Люди йшли туди з виселків гуртами - біля дверей школи і в приміщенні не просунутись. Перші три підсудних звинувачувались, як злісні порушники законів, як „вороги народу“, що діяли „тихою сапою“. Останні два, - як замилювачі цього. Переконливі доведення підсудних і свідків, що незловмисність, а крайня потреба, ще до закону, заставила правління йти на це, не переконали суддів. Вони повністю погодились із звинуваченням прокурора й винесли вирок: Голову колгоспу Сопільняка О.Л. і бухгалтера колгоспу Хрипуна Я.Є.

розстріляти, а останніх трьох ув'язнити на 10 років... Довго, навіть після опублікування, що вирок виконано, не вірилось, що така жорстокість нашого правосуддя не буде скасована нашим урядом і, як говорили тоді, "дорогим батьком Сталіним"...

Все зерно з урожаю цього року вивезли в хлібоздачу. Колгоспники не то що заробили, а майже всі залишилися боржниками колгоспу. Городина, зокрема картопля, невродила – на весну 33-го поголовний голод. Спасалися від смерті, їли лободу, кропиву, ховрахів, річних устриць, земноводних... Були випадки й людоїдства: в жительки з третегурівської колгоспної бригади, яка не була членом колгоспу й ніде не працювала, знайшли в погребі засолене м'ясо з дванадцятирічної дочки; ~~зникли~~ ^{зникли} назавжди під час виїзду з дому новий комісник колгоспу Сопільняк Сашко та мій товариш з дитинства Самойлович Микола, колишній ^{їй} ~~ра-~~ хівник новоолександрівського колгоспу, якого після злиття колгоспів райком комсомолу перевів на посаду секретаря комсомольської організації при Братолюбівській МТС.

Поселення оніміли й заросли бур'янами — всі експропрійовані сім'ї розкуркулених і твердоздатчиків, яких не приймали в члени колгоспу й відмовляли в будь-якій роботі, всякими правдами і неправдами виїхали в міста на виробництво й стали робітниками. А колгоспників, які добровільно усупереч своїй засоби виробництва й працювали в колгоспах майже безкоштовно, строго ^{призирали} карали за самовільне залишення колгоспу. А цієї весни багато з них, особливо тих, що створювали колгоспи, поплалися й життям. Вони найбільш і морально, і матеріально переносили це жахливе горе колгоспне. Я з своїм колегою-учителем Олійником /школа стала двох-комплектною/, хоч і отримували мізерний учительський пайок, теж підпухали з голоду, як і колгоспники. Проте завжди були серед колгоспників, закликаючи їх об'єднання й взамовиручки, а для учнів, при допомозі правління, організували видачу по півлітра затірки, яку варили для працюючих колгоспників.

Та ніякі труднощі, голод, репресії сталінського деспотизму не змогли знищити у колгоспників віри у торжество Ленінських ідей. В кінці 30-х років вони одержували ~~вс~~ вже на трудодень по 3-5 кілограм зерна та карбованців до двох грошей. А у війну з фашизмом, разом з усім радянським народом, змогли захистити власною кров'ю й стражданням свою священну радянську Вітчизну.

$$25/\sqrt{2} - 89^\circ$$

Учитель-пенсіонер І.С.Проценко